



TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI  
Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

Sayı : 43452547-120.07- 661920  
Konu : Soru Önergesi

11 .06.2020

Sayın Ömer Faruk GERGERLİOĞLU  
Kocaeli Milletvekili

İlgi : 11.05.2020 tarihli ve 7/29184 esas numaralı yazılı soru önergeniz.

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonuna yapılan başvurulara ilişkin ilgi önergenizde yer alan sorularınız ekte cevaplandırılmıştır.  
Bilgilerinizi rica ederim.

Süreyya Sadi BILGIÇ  
Türkiye Büyük Millet Meclisi  
Başkanvekili

Ek: İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun Cevabî Yazısı (9 sayfa)



TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ  
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Sayı : 59244875-130.99-[288]/  
Konu : Soru Önergesi

02/06/2020

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI

İlgi : 11.05.2020 tarihli ve 7012 sayılı yazı.

Kocaeli Milletvekili Sayın Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun Komisyonumuz çalışmalarına ilişkin önergesinde yer alan soruları ekte cevaplandırılmıştır. Bilgilerini arz ederim.

Hakan ÇAVUŞOĞLU  
Bursa Milletvekili  
Komisyon Başkanı

Ek: Ek: Soru Cevabı (8 sayfa)





TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ  
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

**CEVAPLAR**

**Cevap 1:**

24. Dönem(28/06/2011-23/04/2015) , 25. Dönem(23/06/2015-01/10/2015), 26. Dönem (17/11/2015-16/05/2018) ve 27. Dönemde ((7 Temmuz 2018–günümüz) İnsan Haklarını İnceleme Komisyonuna başvuru sayısı ile milletvekillerinin dönemlere göre bölümlenmiş başvuru sayılarına ilişkin veriler aşağıdaki tabloda sunulmuştur:

24. Dönemdeki Başvuru Sayısı	7733
24. Dönemde Milletvekillerinden Gelen Başvuru Sayısı	198
25. Dönemdeki Başvuru Sayısı	441
25. Dönemde Milletvekilinden Gelen Başvuru Sayısı	1
26. Dönemde Başvuru Sayılı	10550
26. Dönemde Milletvekilinden Gelen Başvuru Sayısı	663
27. Dönemde Başvuru Sayılı	5263
27. Dönemde Milletvekilinden Gelen Başvuru Sayısı	1645

**Cevap 2:**

24. Dönem, 25. Dönem, 26. Dönem ve 27. Dönemde İnsan Haklarını İnceleme Komisyonuna yapılan başvuruların hak ihlallerine göre dağılımı aşağıdaki tabloda sunulmuştur:

	İHLAL KONULARI	Toplam
24. Dönem	Ayrımcılık Yasağı	117
	Haberleşmenin Gizliliği	5
	Din ve Vicdan Özgürlüğü	24
	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	5
	İletişim ve Basın Özgürlüğü	3
	Örgütlenme Özgürlüğü	8
	Aile Kurma ve Ailenin Korunması	55
	Yerleşme ve Seyahat Özgürlüğü	22
	Seçme ve Seçilme Hakkı	2
	Hak Arama Hürriyeti	85
	Yaşama Hakkı	187
	Adli Hata Sonucu Tazminat Hakkı	6
	Çocuk Hakları	15
	Yaşlıların Hakları	3
	Engellilerin Hakları	72
	Kadın Hakları	5
	Mülkiyet Hakkı	225
	Eğitim ve Öğrenim Hakkı	88
	Çalışma ve Sözleşme Özgürlüğü	116
	Bilim ve Sanat Özgürlüğü	1
Sosyal Güvenlik Hakkı	280	
İşkence Yasağı	78	
Sığınma Hakkı	7	

Başvuru Sayısı  
S



## TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

24. Dönem		
	İhraç, Sınırdışı veya İade Etme Yasası	11
	Uyrukluk Hakkı	17
	Dilekçe Hakkı	14
	Bilgi Edinme Hakkı	19
	Çevre Hakkı	33
	Sağlık ve Hasta Hakkı	235
	Tutuklu ve Hükümlülerin Hakları	2949
	Diğer Haklar	293
	Kötü Muamele	240
	Kamu Hizmetlerine Girme Hakkı	91
	Hak İhlali İçermeyenler	595
	Çalışma Hakkı	164
	Kölelik ve Zorla Çalıştırma Yasası	3
	Kişi Özgürlüğü ve Güvenliği Hakkı	202
	Adil Yargılanma Hakkı	1765
	Özel Hayatın Gizliliği Hakkı	16
	Konut Dokunulmazlığı	13
	<b>Genel Toplam</b>	<b>8069</b>

25. Dönem	İHLAL KONULARI	Toplam
	Ayrımcılık Yasası	5
	İletişim ve Basın Özgürlüğü	2
	Aile Kurma ve Ailenin Korunması	1
	Hak Arama Hürriyeti	2
	Yaşama Hakkı	3
	Engellilerin Hakları	3
	Kadın Hakları	2
	Eğitim ve Öğrenim Hakkı	3
	Çalışma ve Sözleşme Özgürlüğü	1
	Sosyal Güvenlik Hakkı	3
	İşkence Yasası	4
	Sığınma Hakkı	1
	Çevre Hakkı	1
	Sağlık ve Hasta Hakkı	12
	Tutuklu ve Hükümlülerin Hakları	260
	Diğer Haklar	9
	Kötü Muamele	14
	Kamu Hizmetlerine Girme Hakkı	1
	Hak İhlali İçermeyenler	12
	Çalışma Hakkı	9
	Kişi Özgürlüğü ve Güvenliği Hakkı	18
	Adil Yargılanma Hakkı	87
	Özel Hayatın Gizliliği Hakkı	2
	<b>Genel Toplam</b>	<b>455</b>





TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ  
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

	İHLAL KONULARI	Toplam
26. Dönem	Ayrımcılık Yasası	51
	Haberleşmenin Gizliliği	5
	Din ve Vicdan Özgürlüğü	127
	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	3
	İletişim ve Basın Özgürlüğü	2
	Toplantı ve Gösteri Yürütüşü Hakkı	2
	Aile Kurma ve Ailenin Korunması	35
	Yerleşme ve Seyahat Özgürlüğü	25
	Hak Arama Hürriyeti	3764
	Yaşama Hakkı	167
	Adli Hata Sonucu Tazminat Hakkı	1
	Çocuk Hakları	8
	Yaşlıların Hakları	1
	Engellilerin Hakları	21
	Kadın Hakları	5
	Mülkiyet Hakkı	51
	Eğitim ve Öğrenim Hakkı	224
	Çalışma ve Sözleşme Özgürlüğü	3955
	Bilim ve Sanat Özgürlüğü	1
	Sosyal Güvenlik Hakkı	77
	İşkence Yasası	67
	Sığınma Hakkı	7
	İhraç, Sınır dışı veya İade Etme Yasası	6
	Uyrukluk Hakkı	6
	Dilekçe Hakkı	8
	Bilgi Edinme Hakkı	3
	Çevre Hakkı	7
	Sağlık ve Hasta Hakkı	147
	Tutuklu ve Hükümlülerin Hakları	3861
	Azınlık Hakları	1
	Diğer Haklar	48
	Kötü Muamele	204
	Kamu Hizmetlerine Girme Hakkı	153
	Hak İhlali İçermeyenler	392
	Çalışma Hakkı	184
	Kölelik ve Zorla Çalıştırma Yasası	2
Kişî Özgürlüğü ve Güvenliği Hakkı	464	
Adil Yargılanma Hakkı	2116	
Özel Hayatın Gizliliği Hakkı	27	
Konut Dokunulmazlığı	2	
<b>Genel Toplam</b>	<b>16230</b>	





TBMM'İN AÇILIŞININ YÜZÜNCÜ YILI

## TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

	<b>İHLAL KONULARI</b>	<b>Toplam</b>
27. Dönem	Ayrımcılık Yasası	66
	Haberleşmenin Gizliliği	4
	Din ve Vicdan Özgürlüğü	2
	Düşünce ve İfade Özgürlüğü	7
	İletişim ve Basın Özgürlüğü	9
	Toplantı ve Gösteri Yürütüşü Hakkı	1
	Aile Kurma ve Ailenin Korunması	145
	Yerleşme ve Seyahat Özgürlüğü	35
	Seçme ve Seçilme Hakkı	4
	Hak Arama Hürriyeti	15
	Yaşama Hakkı	52
	Adli Hata Sonucu Tazminat Hakkı	1
	Çocuk Hakları	17
	Engellilerin Hakları	33
	Kadın Hakları	2
	Mülkiyet Hakkı	39
	Eğitim ve Öğrenim Hakkı	42
	Çalışma ve Sözleşme Özgürlüğü	105
	Bilim ve Sanat Özgürlüğü	1
	Sosyal Güvenlik Hakkı	80
	İşkence Yasası	106
	Sığınma Hakkı	5
	İhraç, Sınır dışı veya İade Etme Yasası	5
	Uyrukluk Hakkı	2
	Dilekçe Hakkı	15
	Bilgi Edinme Hakkı	5
	Çevre Hakkı	1
	Sağlık ve Hasta Hakkı	432
	Tutuklu ve Hükümlülerin Hakları	3363
	Azınlık Hakları	2
	Diğer Haklar	153
	Kötül Muamele	257
	Kamu Hizmetlerine Girme Hakkı	21
	Hak İhlali İçermeyenler	206
	Çalışma Hakkı	49
	Kölelik ve Zorla Çalıştırma Yasası	1
	Kişi Özgürlüğü ve Güvenliği Hakkı	27
	Adil Yargılanma Hakkı	680
	Özel Hayatın Gizliliği Hakkı	3
	Konut Dokunulmazlığı	3
<b>Genel Toplam</b>	<b>5996</b>	





## TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

### Cevap 3:

24. Dönem, 25. Dönem, 26. Dönem ve 27. Dönemde İnsan Haklarını İnceleme Komisyonuna yapılan ve incelenemez bulunan başvuru sayıları ve sebepleri aşağıdaki tabloda sunulmuştur:

24. Dönemde Ad-Soyadı/İmza/İş-İkametgah adresinin bulunmadığı, belli bir konuyu ihtiva etmediği ve şikayet konusu ortadan kalktığı için işleme alınmayan Başvuru Sayısı	364
25. Dönemde Ad-Soyadı/İmza/İş-İkametgah adresi bulunmadığı ve belli bir konuyu ihtiva etmediği için işleme alınmayan Başvuru Sayısı	17
26. Dönemde Ad-Soyadı/İmza/İş-İkametgah adresi bulunmadığı, belli bir konuyu ihtiva etmediği ve şikayet konusu ortadan kalktığı için işleme alınmayan Başvuru Sayısı	686
27. Dönemde Ad-Soyadı/İmza/İş-İkametgah adresinin bulunmaması, Belli bir konuyu ihtiva etmediği ve şikayet konusu ortadan kalktığı için işleme alınmayan Başvuru Sayısı	251

### Cevap 4:

24. Dönem, 25. Dönem, 26. Dönem ve 27. Dönemde İnsan Haklarını İnceleme Komisyonuna yapılan başvurular için yapılan genel işlem, ihlal iddialarına konu meselenin incelenmesi ve iddialara cevap verilmesi amacıyla ilgili icra mercilerine yazı yazılması ve gelen cevap muvacehesinde başvuru sahibine bilgilendirme yapılmasıdır.

Bu minvalde gönderilen yazıların Dönemlere göre sayısal dağılımı aşağıdaki tabloda sunulmuştur:

24. Dönem	2280
25. Dönem	131
26. Dönem	2145
27. Dönem	3075

### Cevap 5:

24. Dönem, 25. Dönem, 26. Dönem ve 27. Dönemde İnsan Haklarını İnceleme Komisyonuna yapılan başvuruların kaçında ihlal iddiasının doğrulandığı ve buna ilişkin yapılan işlemler konusunda sayısal bir veri bulunmamaktadır.

### Cevap 6:

24. Dönem, 25. Dönem, 26. Dönem ve 27. Dönemde İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu tarafından re'sen yapılan suç duyurularına ilişkin sayısal veriler aşağıda sunulmuştur:

24. Dönem	7
25. Dönem	Başkanlık Divanı Seçilmedi
26. Dönem	20
27. Dönem	0





## TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

### Cevap 7-8:

24'üncü yasama döneminde Komisyona 79 yerinde inceleme talebinde bulunulmuş, kurulmuş olan alt komisyonlar ve oluşturulan inceleme heyetleri marifetiyle Komisyon tarafından toplamda 69 adet yerinde inceleme yapılmıştır. 25'inci yasama döneminde Komisyona 7 yerinde inceleme talebinde bulunulmuş, hükümet teşekkül etmediği için bu dönemde herhangi bir yasama faaliyeti gerçekleşmemiştir. 26'ncı yasama döneminde Komisyona 170 yerinde inceleme talebinde bulunulmuş, kurulmuş olan alt komisyonlar ve oluşturulan inceleme heyetleri marifetiyle Komisyon tarafından toplamda 37 adet yerinde inceleme yapılmıştır. Halen içinde bulunan 27'nci yasama döneminde Komisyona 173 yerinde inceleme talebinde bulunulmuş, kurulmuş olan alt komisyonlar ve oluşturulan inceleme heyetleri marifetiyle Komisyon tarafından bugüne kadar toplamda 26 adet yerinde inceleme yapılmıştır.

24'üncü yasama döneminde 8, 26'ncı yasama döneminde 6 ve halen içinde bulunan 27'nci yasama döneminde bugüne kadar 3 alt komisyon kurulmuştur. 25'inci yasama döneminde hükümet teşekkül etmediği için bu dönemde herhangi bir yasama faaliyeti gerçekleşmemiştir.

### Cevap 9:

Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonu farklı adlar altında da olsa Komisyonun kurulduğu 18'inci yasama döneminden itibaren her yasama döneminde kurulan (25'inci yasama dönemi hariç) ve denetim faaliyeti yürüten bir alt komisyon olmuştur. Alt Komisyon 24'üncü yasama döneminde 34 ceza infaz kurumunda ve tutukevinde incelemelerde bulunmuştur. 25'inci yasama döneminde hükümet teşekkül etmediği için bu dönemde herhangi bir yasama faaliyeti gerçekleşmemiştir. Alt Komisyon 26'ncı yasama döneminde 21 ceza infaz kurumunda incelemelerde bulunmuştur. Alt Komisyon halen içinde bulunan 27'nci yasama döneminde bugüne kadar 17 ceza infaz kurumunda incelemelerde bulunmuştur.

24, 26 ve 27'nci yasama dönemlerinde Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonu tarafından gerçekleştirilen ceza infaz kurumları incelemelerinin raporları incelendiğinde, iyileştirilmesi gereken sorun alanları aşağıda sıralanmıştır:

- Kurumların kapasitenin üzerinde hükümlü ve tutuklu bulunmasından kaynaklı olarak yaşanan sorunlar
- Sağlık hizmetine ulaşmada yaşanan sorunlar (doktor eksikliği ve hasta sevklerinin gecikmeli yapılması)
- Bazı Kurumlarda binaların eski olmasından kaynaklı tesisat ve ısınma sorunları
- Sigara içilmeyen koğu sayısının az olmasından kaynaklı sorunlar
- Bazı Kurumlarda sıcak ve soğuk suyun kotalı olarak verilmesinden kaynaklı sorunlar
- Hükümlü ve tutukluların ceza infaz kurumlarının doluluğu nedeniyle ailelerine yakın ceza infaz kurumlarına nakillerinin gerçekleştirilememesinden kaynaklı sorunlar





## TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

- İaşe bedellerinin arttırılması ve öğünlerin besleyiciliğinin arttırılması konusunda yaşanan sorunlar
- Kurum kütüphanelerinde bulunan kitap sayısının az olmasından kaynaklı sorunlar
- Hükümlü ve tutukluların faydalanabilecekleri kurs, atölye ve sportif faaliyetlerin arttırılması yönünde yaşanan sorunlar
- Ceza infaz kurumlarından anneleriyle beraber kalan çocukların sosyal hayata adapte edilmelerine yönelik sorunlar
- Kurum kantinlerinde bulunan ürünlerin çeşitliliğine ve fiyatlarına yönelik olarak yaşanan sorunlar
- Hükümlü ve tutukluların ziyaretçileriyle yaptıkları görüşlerde hakları olan süreleri tam olarak kullanmalarına yönelik sorunlar

Yukarıda belirtilen sorun alanları incelendiğinde sorunların önemli bir kısmının Kurumların kalabalık olmasından, Kurumların fiziki yapılarının yetersizliğinden ve personel eksikliğinden kaynaklandığı anlaşılmaktadır. Geçmiş dönemlerle karşılaştırıldığında, ceza infaz kurumlarımızda işkence, fiziksel darp şikayetlerinin bulunmadığı memnuniyetle gözlemlenmekte, psikolojik baskı iddiaları karşısında gerekli tahkikatlar yapılmakta, ceza infaz kurumları personeline düzenli olarak eğitimler verilmektedir.

Ceza infaz kurumlarında yaşanan sorunların önemli bir kısmının kurumların kalabalık olmasından kaynaklandığı müşahade edilmiştir. Kurumların kapasiteleri doğrultusunda hükümlü ve tutuklu barındırması yukarıda belirtilen birçok sorunun kendiliğinden çözülmesini sağlayacaktır.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin 19 Eylül 2019 tarihli kararı da, nakil taleplerinin karşılanmasına ilişkin kriterleri açıkça ortaya koymuş ve Karar muvacehesinde nakil taleplerinin karşılanması, Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğünün büyük önem attığı bir husus olmuştur.

Cezaevlerindeki kapasite probleminin çözülebilmesi için yeni cezaevlerinin açılması hususu da, Komisyonumuzun yakın takibi içinde olmuştur. Nitekim, 2020 yılı içerisinde Diyarbakır'da 1 ve 2 No'lu Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu, yine Diyarbakır'da 3 ve 4 Nolu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu, Erzincan Kapalı Ceza İnfaz Kurumu, Sungurlu'da 1'i Açık, 1'i de Kapalı Ceza İnfaz Kurumu olmak üzere 2 adet, Zile M Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu, Batman'da 1'i Yüksek Güvenlikli, 1'i -Açık ve 1'i de T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu olmak üzere 3 adet, toplam 11 Ceza İnfaz Kurumu Bakan Olur'u ile hizmete alınmış olup yakında mahkûm kabulüne başlanılacaktır.

TBMM tarafından 14.04.2020 tarihinde kabul edilen 7242 sayılı *Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun* 15.04.2020 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bahsi geçen kanunla ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazında yeni düzenlemelere gidilmiştir. Bu kapsamda, ceza infaz kurumlarında bulunanların sayısının 90 bin kişi civarında azalması beklenmektedir. Hali hazırdaki sorunların önemli bir kısmının ana nedeni olan, ceza infaz kurumlarının kapasitesinin üzerinde hükümlü ve tutuklu barındırması probleminin bu yolla aşılması mümkün görünmektedir.





## TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Kurumlarda bulunan hükümlü ve tutuklu sayısının azalması nakil taleplerinin karşılanması yönünde olumlu bir ilerlemedir. Hükümlü ve tutukluların taleplerinin önemli bir kısmını oluşturan nakil sorunlarının büyük oranda azalması beklenmektedir. Covid-19 salgını nedeniyle ertelenen nakil talepleri, salgının yavaşlamasıyla beraber yerine getirilmeye başlanacaktır.

Keza, hükümlü ve tutukluların işe ihtiyaçlarının daha iyi karşılanabilmesi ve kitaba erişimlerinin kolaylaştırılabilmesi de, bireysel başvurular da yoğunlukla dile getirilen ve Komisyonumuzun da hassasiyetle takip ettiği hususlar arasında yer almaktadır. Bu çerçevede, ceza infaz kurumlarının günlük asgari beslenme ihtiyacı göz önünde bulundurularak Hükümlü ve Tutuklular ile Ceza İnfaz Kurumu Personelinin İşe Yönetmeliği'nin 4 ve 5 inci maddeleri uyarınca günlük işe bedeli, 13/03/2020 tarihli Bakan Olur'u ile 13/03/2020 tarihinden itibaren uygulanmak üzere; hükümlü ve tutuklular ile görevi başında bulunan personel için 8,50 TL'den 10,00 TL'ye, ceza infaz kurumlarında barındırılan çocuk hükümlü ve tutuklular için 12,00 TL'den 18,00 TL'ye, kurumda annesiyle birlikte kalan çocuklar ile süt emziren hükümlü ve tutuklu anneler ve hamileler için 12,00 TL'den 18,00 TL'ye yükseltilmiştir.

Diğer taraftan Adalet Bakanlığı ile Kültür ve Turizm Bakanlığı arasında ceza infaz kurumlarında kalan hükümlü ve tutukluların okuma alışkanlığı kazanmaları ve bağlı buldukları il ve ilçe kütüphanelerini etkin olarak kullanabilmeleri için 24 Ekim 2019 tarihinde iş birliği protokolü imzalanmış; söz konusu protokole göre hükümlü ve tutukluların il, ilçe halk kütüphanelerindeki yayınlardan faydalanmalarına imkân sağlanmıştır.

### Cevap 10:

Komisyonun etkinliğini ölçmeye dönük bir araştırma hiçbir yasama döneminde yapılmamıştır.

